KYSELY KAHDEN KULTTUURIN NUORILLE - YHTEENVETO

Milka Autio

Helmikuu 2018

Sisällysluettelo

Aluksi 3

Kyselystä ja sen rakenteesta 3

Vastausten yhteenvetoa 4

Vastaajien määrä ja taustatiedot 4

Kysymys 1: Oletko omasta mielestäsi kaksikulttuurinen tai elätkö "kahden kulttuurin välissä"? 5

Kysymys 2: Näkyvätkö vanhempiesi eri kulttuurit (kaksikulttuurisuus) omassa ja perheesi elämässä? (kieli, tavat, perinteet ym.) Millä tavoin? 6

Kysymys 3: Mikä kaksikulttuurisuudessa on mielestäsi parasta ja mikä huonointa? 8

Kysymys 4: Kuvaile kaveripiiriäsi perheesi ulkopuolella. Koetko, että oma kaksikulttuurinen taustasi on vaikuttanut kaveripiirisi muodostumiseen? 11

Kysymys 5: Miten koet muiden ihmisten ja yhteiskunnan suhtautumisen kaksikulttuuriseen taustaasi? Oletko esimerkiksi kohdannut ennakkoluuloja tai syrjintää? 12

Kysymys 6: Oletko keskustellut kaksikulttuurisuudesta ja sen merkityksestä muiden kaksikulttuuristen nuorten kanssa? 14

Kysymys 7: Olisiko kaksikulttuurisille nuorille järjestettävä toiminta ja keskusteleminen muiden kahden kulttuurin nuorten kanssa mielestäsi tärkeää ja mielenkiintoista? Miksi, miksi ei? 15

Kysymys 8: Millaista toimintaa kahden kulttuurin nuorille olisi hyvä järjestää? 16

Kysymys 9: Haluaisitko itse olla mukana järjestämässä toimintaa? Haluatko, että sinuun otetaan yhteyttä asian tiimoilta? 16

Kysymys 10: Onko joitain muita aiheita, joita pohdit liittyen taustaasi tai haluatko vielä lisätä jotain? 17

Lopuksi 17

Liitteet 19

Aluksi

Kahden kulttuurin perheessä kasvaneet nuoret ovat yhteiskunnassa ja perheessään usein "ristiriitaisessa" asemassa. Kahden kulttuurin lapset, nuoret ja aikuiset ovat suomalaisia, eivät maahanmuuttajataustaisia, vaikka heitä siksi joskus virheellisesti kutsutaankin. Perheessään he luovat vanhempiensa kulttuureista ns. kolmatta kulttuuria ja usein ympäröivästä yhteiskunnasta kumpuava tarve määritellä ihmiset vain joksikin tietyksi, esimerkiksi vain yhden kulttuurin edustajaksi, saa nämä nuoret pohtimaan omaa identiteettiään ja sitä, millaisena he itsensä näkevät.

Familia haluaa tulevaisuudessa tarjota kahden kulttuurin nuorille toimintaa, jonka kautta esimerkiksi yllä mainittuja kysymyksiä olisi mahdollista pohtia vertaisessa seurassa. Näistä nuorista sekä kahden kulttuurin parissa kasvamisesta saatavilla oleva tutkimustieto on kuitenkin edelleen melko vähäistä. Tämän vuoksi loimme syksyllä 2017 Google Forms -kyselyn, jonka avulla halusimme kartoittaa nuorten kokemuksia ja mietteitä kaksikulttuurisuudesta sekä saada selville heidän omia mielipiteitään kahden kulttuurin nuorille tarjottavan toiminnan järjestämisestä ja sen tarpeesta.

Kyselyn kohderyhmänä olivat 15-26-vuotiaat nuoret, joiden vanhemmat ovat syntyneet eri maissa. Kyselyä jaettiin yleisesti Familian sosiaalisessa mediassa (FB, IG) sekä sähköpostitse yhteistyötahoille ja muille, lähinnä pääkaupunkiseudulla, nuorten kanssa töitä tekeville tahoille. 8.1.2018 mennessä vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 14. Vastauksia tuli myöhemmin lisää Ruskeat tytöt -median jaettua kyselyn linkin FB-sivuillaan.

Kyselystä ja sen rakenteesta

Kyselyyn vastattiin anonyymisti. Kyselyssä käytettiin avoimia kysymyksiä, joihin oli mahdollista vastata omin sanoin niin pitkästi tai lyhyesti kuin halusi. Kyselystä haluttiin tehdä mahdollisimman lyhyt ja helposti vastattava. Kysymykset luotiin aikaisempien kaksikulttuurisia nuoria käsitelleiden tutkimusten teemojen pohjalta.

Taustatietokysymysten jälkeen kysely jakautui kolmeen eri osioon: "mikä kaksikulttuurisuus" -, "kaksikulttuurisuus ja muut" - sekä "kaksikulttuuristen nuorten toiminta" -osioihin. Taustatietokysymysten jälkeen ja ennen varsinaisia kysymyksiä kyselyssä selvennettiin termin "kaksikulttuurinen" tarkoittavan perheitä, joissa vanhemmat ovat syntyneet eri maissa tai henkilöä, joka on kasvanut

tällaisessa perheessä. Tämä nähtiin tärkeäksi, sillä termin voi ymmärtää monin eri tavoin eikä se ole laajasti vakiintunut ihmisten tapaan kuvailla itseään tai taustaansa.

Kyselyn alussa kerrottiin lyhyesti siitä, että vastauksia tullaan käyttämään Familian nuorisotoiminnan kehittämiseen. Tässä myös kerrottiin mahdollisuudesta osallistua kolmen Spotify-lahjakortin arvontaan, mikäli kyselyyn vastasi 8.1.2018 mennessä. Vaikka kyselyyn vastattiin anonyymisti, pyysimme kuitenkin arvontaan osallistuvia sekä niiltä, jotka olivat kiinnostuneet osallistumaan toiminnan järjestämiseen kertomaan sähköpostiosoitteensa. Sähköpostiosoitteet siirrettiin eri tiedostoon myöhemmin niin, ettei niitä voi yhdistää vastauksiin.

Vastausten yhteenvetoa

Tämä yhteenveto on katsaus kyselyn vastauksiin ja niissä esiin tulleisiin aiheisiin sekä nuorten mietteisiin kaksikulttuurisuusta taustastaan. Yhteenvetoa tehdessä ei ole otettu huomion esimerkiksi vastaajan vanhempien kotimaita tai analysoitu yhden vastaajan vastauksia syvällisemmin. Seuraavana pääpointit vastauksista kysymys kysymykseltä.

Vastaajien määrä ja taustatiedot

1.2.2018 mennessä vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 34 kappaletta. Näistä viisi jouduttiin kuitenkin hylkäämään, sillä vastaajat eivät olleet kohderyhmää (ikä, vanhempien synnyinmaat samat). 29 asianmukaisen vastauksen vastaajien ikä vaihtelee laajasti 15-26-ikävuoden välillä. Eniten vastauksia saatiin (yhteensä 12) vuonna 1991 ja 1993 syntyneiltä, eli noin 24-26-vuotiailta nuorilta aikuisilta. Kaavio vastaajien iästä löytyy tämän dokumentin lopusta (Liite 1).

Puolet vastaajista ilmoittaa asuvansa Helsingissä ja yhdeksän muulla paikkakunnalla ympäri Suomea (esim. Tampere, Joensuu, Pori). Neljä nuorta kertoo tällä hetkellä asuvansa muualla Euroopassa. Noin puolet vastaajista kertoo puhuvansa äidinkielenään vain suomea ja puolet sekä suomea että yhtä muuta kieltä. Suosituimpia suomen lisäksi puhuttavia kieliä ovat saksa ja englanti.

Kaikkien vastaajien toinen vanhemmista on syntynyt Suomessa. Suurimmalla osalla vastaajista (22) Suomessa syntynyt vanhempi on äiti. Toisen vanhemman syntymämaa vaihtelee Afrikan maista

Euroopan, Amerikan ja Lähi-idän maihin. Myös tiedot vastaajien äidinkielistä ja vanhempien syntymämaista löytyvät dokumentin lopusta (Liitteet 2 ja 3).

Kysymys 1: Oletko omasta mielestäsi kaksikulttuurinen tai elätkö "kahden kulttuurin välissä"?

Suoraan kysymykseen siitä, tunteeko vastaaja olevansa kaksikulttuurinen, vastaa reilu puolet nuorista myöntävästi. Nämä nuoret kokevat kaksikulttuurisuuden kuvaavan heitä ja heidän elämäänsä.

> *"Kahden kulttuurin keskellä, molemmat osana identiteettiä"*
>
> *"Mielestäni olen kaksikulttuurinen, vaikka turkin kulttuuri näkyykin enemmän arvoissani ja tavoissani"*
>
> *"Kyllä koen olevani kaksikulttuurinen."*

Osa vastaajista taas kertoo olevansa ehkä kaksikulttuurisia tai käyttävät itsestään termiä "monikulttuurinen". Osa nuorista taas kertoo ennemminkin elävänsä kahden kulttuurin välissä, sillä ei koe kuuluvansa kumpaankaan kulttuuriin täydellisesti tai kokee alituisesti olevansa ulkopuolinen. Yksi vastaajista kokee sekä olevansa kaksikulttuurinen että elävänsä kahden kulttuurin keskellä.

> *"Vanhempani ovat myöskin monikulttuurisia, joten koen eläväni monessa kulttuurissa, mutten koe olevani väliinputoaja."*
>
> *"Tasapainottelen tällä hetkellä kahden kulttuurin välissä ja yritän opetella, miten voisin olla aktiivisempi omien kulttuurien oppijana ja traditioitten harjoittaja."*
>
> *"Elän mielestäni "välissä". Tunnen, etten täysin kuulu kumpaakaan kulttuuriin täydellisesti vaan olen ns. ulkopuolinen."*
>
> *"Kyllä olen kaksikulttuurinen ja elän kahden kulttuurin välissä. Koen että olen lapsena kasvanut kaksikulttuurisessa perheessä."*

Muutama nuori taas ilmaisee selkeästi, etteivät he koe olevansa kaksikulttuurisia. Vastauksista käy myös ilmi, ettei nuori välttämättä halua kutsua itseään erityisellä termillä tai luokiteltavan miksikään erityiseksi.

"En, olen 100% suomalainen."

"En kumpikaan. Lainaan asioita molemmista kulttuureista ja olen oma itseni."

Kysymys 2: Näkyvätkö vanhempiesi eri kulttuurit (kaksikulttuurisuus) omassa ja perheesi elämässä? (kieli, tavat, perinteet ym.) Millä tavoin?

Vanhempien eri kulttuurien näkymistä kysyttäessä vastaavat kaikki erilaisten kulttuurien näkyvän joko omassa tai perheen elämässä tai molemmissa. Eniten vanhempien kulttuurien kuvataan näkyvän kielten sekä tapojen ja perinteiden kautta. Näiden lisäksi erilaiset taustat näkyvät esimerkiksi uskonnoissa ja arvoissa.

Eniten vanhempien kulttuurien kuvataan näkyvän perheen käyttämissä kielissä - moni vastaajista kertoo perheen kesken puhuttavan kahta tai kolmea kieltä. Moni vastaajista kertoo myös puhuvansa eri perheenjäsenten kanssa eri kieltä. Suurimmaksi osaksi perheen monikielisyys nähdään positiivisena tai neutraalina asiana.

"Äiti yleensä puhuu minun kanssa Suomee ja Papa saksaa."

"-- puhutaan äidin kanssa aina venäjää ja iskän kanssa suomee ja äidinkaa on sekottunu suomi nykyää venäjänkielee vähän -- "

"Puhun suomea äidille ja isälle englantia. Sisarusten kanssa kieli vaihtelee: Suomessa asuessa pikkusiskolle suomea ja pikkuveljelle englantia. Englantiin muuton myötä yhä enemmissä määrin englantia molemmille sisaruksille. Pikkuveli ymmärtää kyllä suomea, muttei suostu sitä puhumaan."

"Kotonamme puhutaan kolmea kieltä."

Muutama vastaajista kertoo kuitenkin erityisesti monikielisuuden näkyvän haasteina perheen elämässä. Sen kerrotaan aiheuttavan esimerkiksi kommunikointivaikeuksia ja väärinymmärryksiä.

"Kielimuuri vanhempien välillä aiheuttaa kommunikointivaikeuksia. -- Eri kieliä puhutaan perheessä ja toisinaan se aiheuttaa ristiriitoja, kun joku ei ymmärrä mistä puhutaan."

" Kieli on asettanut myös haasteita kun yhteistä kieltä ja sitä kautta yhteistä ymmärrystä ei aina ole löytynyt. Lapsena jouduin itse tehdä päätöksen alkaa puhua itselle vieraalla kielellä, englannilla jotta pystyin keskustelemaan isäni kanssa koska hänen kieltään arabiaa en oppinut. Nyt opiskelen arabiaa ja pyrkimyksenä on että pystyisin yhtenä päivänä keskustelemaan isäni kanssa hänen äidinkielellään."

Vastauksista käy ilmi, että perheen monet kulttuurit näkyvät myös tavoissa ja perinteissä. Eniten kuvataan tapoja viettää juhlia, esimerkiksi joulua. Perheissä juhlaperinteisiin on sekoittunut asioita molempien vanhempien kulttuureista eikä yhtä ainoaa tapaa viettää juhlia välttämättä ole. Muita asioita, joissa kaksikulttuurisuus näkyy ovat esimerkiksi ruoka, musiikki, vaatteet sekä huumori.

"(Perheessä) syödään molempien maiden perinneruokia, juhlitaan sekoittaen eri juhlaperin teitä."

"(Lapsena) ruokia syötiin molemmista kulttuureista ja musiikki ja vaatteet molemmista kulttuureista oli läsnä"

"Perinteet (esim joulu, pääsiäinen, juhlat ym) yleensä vietettiin sekä "kreikkalaisella tavalla" että myös suomalaisella, tilanteesta riippuen."

Osassa vastauksista kuvaillaan kaksikulttuurisuuden näkyvän uskonnossa ja perheen tai nuoren omissa arvoissa. Erilaiset uskonnot näkyvät esimerkiksi uskonnollisten juhlien tai muiden perinteiden kautta mutta myös erilaisten näkemysten välisinä haasteina. Arvoissa kaksikulttuurisuus näkyy vastaajilla kodin arvoissa mutta myös omissa valinnoissa, esimerkiksi uraa tai kumppania valitessa.

"Näkyy esimerkiksi niin, että saatetaan vaikka viettää kahden eri uskonnon juhlapäiviä"

"Kyllä näkyvät. Uskonnolliset näkemykset tuovat välillä haasteita."

"Äiti aina sanoi että kunnioitus on ansaittava ja isä että vanhempia pitää aina kunnioittaa no matter what."

"Oma mieheni on myös toisesta kulttuurista ja kaikki sisarukseni ovat myös valinneet ulkomaalaiset puolisot."

Yksi vastaajista kertoo eläneensä suomalaisen äitinsä kanssa, ja vaikka toinen vanhemmista ei ole ollut läsnä, on kaksikulttuurisuus silti vaikuttanut perheen tapoihin.

> *" Olen elänyt aina suomalaisen äitini kanssa, mutta monikulttuurisessa ympäristössä. Meillä on aina syöty ja kuunneltu kaikenmaalaista musiikkia ja ruokaa. Avoimuus."*

Kysymys 3: Mikä kaksikulttuurisuudessa on mielestäsi parasta ja mikä huonointa?

Lähes kaikki vastaajat kokevat, että kaksikulttuurisuuteen liittyy sekä positiivisia että negatiivisia puolia. Neljä nuorta kertoo kuitenkin, ettei ole huonoja puolia, vaan vain hyviä ja kaksi nuorta puolestaan eivät löydä kaksikulttuurisesta taustastaan mitään positiivista. Yksi nuori kertoo, ettei osaa vastata kysymykseen, sillä ei tunne toisen vanhempansa kulttuuria. Monilla vastauksissa esiin nousseilla asioilla koetaan olevan sekä hyviä että huonoja puolia.

Yleisimmin kaksikulttuurisuuden positiivisena puolena nähtiin se, miten kaksikulttuurisessa perheessä kasvaminen on tehnyt tavasta nähdä maailmaa avaran ja monipuolisen. Nuoret kuvailevat kaksikulttuurisuuden opettaneen paljon erilaisista kulttuureista ja tehneen heistä ymmärtäväisempiä ja joustavampia erilaisuutta kohtaan. Positiivisena nähdään myös kaksikulttuurisuuden tuoma kansainvälisyyden tunne ja nimenomaan mahdollisuus olla osa kahta kulttuuria ja nähdä näiden erilaisuuksia.

> *"Parasta on saada kokea kahden eri maan kautta maailmaa, ymmärtää syvemmin erilaisia kansanperinteitä ja tapoja."*
>
> *"Parasta on se kun saa kokea ihan jotain muuta kun mitä toisessa kulttuurissa on."*
>
> *"Parasta on että juuret on kahdessa maassa. Perhettä on myös toisessa maassa mikä on avartanut omaa maailmankatsomusta ja auttanut ymmärtämään erilaisuutta."*
>
> *"Parasta on se, että tunnen jonkilaista rikkautta siitä, että voin olla osa kahta eri kulttuuria."*

Kolmasosa vastaajista pitää positiivisena myös laajempaa kielitaitoa. Eräs nuori kuvailee kahden äidinkielen puhumisen olevan hyödyllistä monessa asiassa; työssä, kaveripiirissä, asioiden

ymmärtämisessä sekä muiden, uusien kielten opettelussa. Kielitaidon koetaan siis avaavan ovia ja toista kieltä voi pitää vaikkapa "salaisuuskielenä".

> *"Parasta on että -- opin lapsuudessa yhden maailmankielen."*

> *"Parasta on, että on aina "salaisuus-kieli" ihan sama missä maassa on."*

Positiivisena pidetään sitä, että sukulaisia asuu vähintään kahdessa eri maassa ja että heidän luonaan on mahdollista vierailla. Hyvänä puolena nähdään myös kaksi kotimaata sekä kaksoiskansalaisuus, joka antaa syitä matkustaa ja tekee matkustamisesta helpompaa.

> *"Hyviä puolia ovat -- mahdollisuus vierailla sukulaisten luona ympäri maailmaa."*

> *"Parasta on se, että on kaksi kotimaata. Minulla on kaksoiskansalaisuus ja minulla on ns. enemmän syytä ja lupa mennä toiseen kotimaahan silloin, kun huvittaa."*

Kuten sanottua, kyselyn vastauksista ilmenee hyvin se, ettei kahden kulttuurin parissa kasvaminen ole mustavalkoista, vaan asioilla on monia eri puolia. Lähestulkoon kaikki positiivisina pidetyt asiat näkyvät myös jollain lailla negatiivisina. Vaikka kuulumista kahteen kulttuuriin ja sen tuomaa elämänkatsomusta pidetään hyvänä asiana, asettaa se selvästi myös nuorille haasteita ja tarpeen pohtia omaa identiteettiään. Yli kolmasosa kyselyyn vastanneista nuorista mainitsee tuntevansa kuulumattomuuden tai toiseuden tunnetta. Nuoret kertovat, että ovat he kummassa kotimaassaan vain, tuntevat he aina olevansa ulkopuolisia. Moni myös kertoo, ettei koe olevansa tarpeeksi osa kumpaakaan kulttuuria.

> *"Tuntuu aina vähän ulkopuoliselta kummassakin kotimaassa. Ei tunnu sopivan kumpaakaan maahan."*

> *"Huonointa on se, etten ole varma olenko tarpeeksi kumpaakaan puolta."*

> *"Huonointa: jatkuvat identiteettikriisit, tunne, ettei kuulu mihinkään koska kumpaankaan kulttuuriin ei koe samaistuvansa täysin."*

Muutama nuorista vastaa pitävänsä huonona asiana myös sitä, että toisen vanhemman suku asuu kaukana eikä heitä ei ole mahdollista tavata usein. Nuoria harmittaa kahden maan väliltä valitseminen sekä se, ettei molemmista kulttuureista ole aina mahdollista yhdistää parhaimpia asioita.

"Huonointa on, että ei ole mahdollisuutta asua molemmissa maissa samaan aikaan ja että ei voi yhdistää parheimmat asiat molemmista maista (esim. Kulttuuri)."

"Toisen vanhemman sukulaiset voivat olla kaukana ja heitä näkee harvoin."

Hyvin myönteisenä pidetty monikielisyys esiintyy parin nuoren vastauksissa myös huonona piirteenä kaksikulttuurisuudessa. Asia näkyy negatiivisena varsinkin silloin, kun henkilö ei koe kielitaitonsa olevan tarpeeksi hyvä.

"En keksi mitään muuta huonoa kuin monet kielet. Joulupöydässä meillä puhutaan kuutta eri kieltä, joista kahta en hallitse kovin hyvin, mikä toki ärsyttää."

"Parasta ja huonointa kielitaito. On kiva osata kahta kieltä erinomaisesti, muttei kumminkaan kumpaakaan täydellisesti äidinkielentasoisesti."

Muutama nuori kokee huonona uskontojen sekä arvojen ja tapojen erilaisuudet perheen sisällä. Nämä aiheuttavat nuorten mielestä ristiriitoja silloin, kun erilaisuutta ei osata arvostaa tarpeeksi.

"(Mielestäni) huonointa on uskonnon väliset riidat"

"Ehkä se ettei osata kunnioittaa tai nähdä toisen arvoja tai tapoja joista syntyy konflikteja."

"Kaksikulttuurisessa perheessä on törmäyksiä ja kompromisseja. Ei pitäisi ajatella että oma kulttuuri on parempi kuin toisen."

Kolme nuorta kertoo tässä kohdassa myös kokeneensa kaksikulttuurisen taustansa vuoksi ennakkoluuloja ja syrjintää, joka tietenkin nähdään huonona puolena kaksikulttuurisessa perheessä kasvamisessa.

"Negatiivisista asioista voisin kirjoittaa vaikka best sellerin, mutta tiivistetään siihen että on tosi mukavaa olla oman maansa kansalainen siihen asti kunnes sukunimeni mainitaan."

"Huonoa on syrjintä ja kiusatuksi tuleminen sen vuoksi"

Kysymys 4: Kuvaile kaveripiiriäsi perheesi ulkopuolella. Koetko, että oma kaksikulttuurinen taustasi on vaikuttanut kaveripiirisi muodostumiseen?

Lähes kaksi kolmannesta kyselyyn vastanneista kokee kaksikulttuurisuuden vaikuttaneen oman kaveripiirinsä muodostumiseen. Asian koetaan vaikuttaneen siten, että kaveripiiri on laajempi, monikulttuurisempi tai ystävät avarakatseisempia. Osa nuorista kertoo itse hakeutuvansa tarkoituksella monikulttuuristen tai kaksikulttuuristen nuorten seuraan, sillä heidän kanssaan koetaan olevan enemmän yhteistä. Kavereita saattaa olla myös enemmän, jos heitä löytyy molempien vanhempien kotimaissa.

> *"Ystäväpiirissäni on paljon monikulttuurisia tyyppejä myös, meillä on samoja kokemuksia ja meillä klikkaa nopeasti. Minulla on myös täysin suomalaisia ystäviä mutta monikulttuuristen ystävieni kanssa oon aina joku tietty puhumaton yhteys."*

> *"Kyllä, sillä kaveripiiriini kuuluu suurimmaksi osaksi todella avoimia ja suvaitsevaisia henkilöitä."*

> *"Ehdottomasti. Parhaat ystävät ovat eläneet useimpien kulttuurien vaikutuksen alaisina. Kävin myös kaksikielisen koulun."*

> *"Minulla on mielestäni enemmän kavereita ku muilla, koska minulla on kahdessa maissa kavereita ja sitten vielä ympäri saksaa saksalai-suomalaisia kavereita."*

Osa nuorista kokee kaksikulttuurisuuden vaikuttaneen omaan kaveripiiriinsä mutta ei välttämättä omasta tahdosta tai aina kovin positiivisella tavalla. Kaveripiiri on esimerkiksi saattanut muodostua niistä, jotka ovat kokeneet samanlaista syrjintää tai niistä, jotka eivät ole kiusanneet. Aina nuorella ei myöskään ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa omaan kaveripiirinsä, vaikka niin olisi toivonutkin.

> *"Ei oikeastaan enää, mutta peruskoulussa koin aina sellaisen puhumattoman 'me ulkomaalaiset' asenteen. Meitä kaikkia kiusattiin eri määrissä taustoistamme täysin suomalaisten puolesta, joten meidän välisistä ystävyyssuhteistamme tuli lujempia ja todempia."*

> *"Jonkin verran. Lahdessa en omista kamalasti muita kavereita, jotka olisivat turkkilaisia tai kaksikulttuurisia, ja se saa tuntemaan itseni völillä ulkopuoliseksi"*

"No kavereita oon menettänyt koska niiden mielestä oon muita huonompi koska oon puoliks venäläinen"

Kolmannes vastanneista nuorista taas ei koe, että kaksikulttuurinen tausta olisi juurikaan vaikuttanut heidän ystävyyssuhteisiinsa. Osa heistä kertoo kaveripiirinsä muodostuvan täysin kantasuomalaisista henkilöistä, osalla kavereita on myös toisesta maasta tai kulttuurista, mutta tämän ei koeta niinkään johtuvan kaksikulttuurisesta taustasta. Yksi vastaajista kuitenkin kertoo toisinaan kaipaavansa ystäviä, joiden kanssa voisi jakaa kokemuksia samoista aiheista ja asioista.

"Ei ole. Kaverini ovat tulleet harrastuksien ja koulun kautta. Ystävissä on yönmustista henkilöistä sellaisiin joita ei erottaisi näiden maatessa lakanan päällä."

"Kavereita sekä Suomesta että Englannista. En usko, että kaksikulttuurisuus on mitenkään erityisesti vaikuttanut kaverisuhteisiin."

"Kaveripiirini on suurimmaksi osaksi hyvin yksi kulttuurinen. Suurin osa kavereistani ovat kantasuomalaisia. En koe, että taustani on vaikuttanut siihen. Huomaan usein kaipaavani henkilöitä ympärilleni, joilla on samanlainen tausta kuin minulla tai pystyvät samastumaan kanssani asioihin mihin yksikulttuuriset eivät pysty."

Kysymys 5: Miten koet muiden ihmisten ja yhteiskunnan suhtautumisen kaksikulttuuriseen taustaasi? Oletko esimerkiksi kohdannut ennakkoluuloja tai syrjintää?

Muiden ihmisten ja yhteiskunnan suhtautumisesta sekä ennakkoluulojen ja syrjinnän kokemisesta kysyttäessä kaksi kolmasosaa nuorista vastaa kokeneensa syrjintää ja/tai ennakkoluuloja jossain elämänsä vaiheessa. Toisilla vastaajista kokemuksia on ollut enemmän ja ne ovat olleet vaikeampia kuin toisilla. Ennakkoluuloja vastaajat kertovat kokevansa esimerkiksi nimeensä, ulkonäköönsä sekä vanhempiensa taustoihin liittyen.

Nuoret kertovat joutuvansa usein selittämään omaa taustaansa sekä todistelemaan ventovieraille ihmisille olevansa suomalaisia. Monet nuoret kertovat, kuinka heille puhutaan suomen sijasta englantia ja heitä luullaan ulkomaalaisiksi. Erityisesti ulkonäön vuoksi toiseuttaminen nousee esiin

vastauksista. Muutama nuori toteaakin, että ennakkoluulot ja syrjintä, joita he ovat kohdanneet, on johtunut nimenomaan heidän ulkonäöstään eikä niinkään kaksikulttuurisuudesta.

> *"No kokoajan vitsaillaan venäläisistä et kuinka tyhmiä ne on ja oon aina ryssä ja mua pilkataan völillä ja koulussa ja uutisissa on paljon "venäjä sitä ja tätä" ja jotkut on sanonu vihaavansa mua vaan koska oon puoliks venäläinen"*

> *"Olen, erittäin paljon! Suomalaisuus, ja sen selittäminen miksi olen suomalainen on tuottanut ja tuottaa haasteita ihmisille ymmärtää. Olemassa oloni kyseenalaistaminen. Ruskea ihoni tuo aina tuhat kysymystä ja kun puhun sujuvaa suomea."*

> *"Ennakkoluuloja kohtaan ehkä ennemminkin ihonväriin liittyen kuin kulttuuritaustaani liittyen. Pienimuotoista syrjintää olen kokenut vain samasta syystä."*

Muutama nuori kokee, että monen ihmisen on vaikea ymmärtää heidän olevan sekä suomalaisia että osaksi jotain muuta kulttuuria. Tämä näkyy esimerkiksi aikaisemmin mainitun toiseuttamisen kautta, eli nuoria ei niinkään pidetä suomalaisina vaan ennemmin ulkomaalaisina, mutta myös siten, että nuoren toista, ei-suomalaista puolta, ei huomioida laisinkaan.

> *"Olen kohdannut hieman enemmän ennakkoluuloja kuin syrjintää. Kukaan ei oikeen ikinä pidä minua suomalaisena tai usko että olen suomalainen."*

> *"Olen huomannut, että usein toista osaa taustastani ei usein huomioida ollenkaan. Oli se sitten namibialainen osa minusta tai suomalainen. Kummassakin on vikaa, sillä joko kohtaan rasismia ja ulkopuolisuutta tai sitten ihmiset eivät ota huomioon että minussa on myös osa toista kulttuuria, jota en halua sulkea pois. Tunnen tarvetta todistella jatkuvasti että kuulun jompaan kumpaan kulttuuriin."*

> *"– Välillä minua jopa häiritsee se, kun ihmiset eivät huomaa minun ei-suomalaista puoltani. On tullut ihmisiä vastaan, jotka haukkuvat ulkomaalaisia päin naamaani eikä heille tule mieleenkään, että HEI MINÄ olen puoliksi ulkomaalainen. Tosin rasismia olen kokenut tummaihoiselta poikaystävältäni taannoin."*

Kolmasosa nuorista kertoo, ettei ole kohdannut elämänsä aikana syrjintää tai ennakkoluuloja. Yksi vastaaja kuvailee ihmisten suhtautuvan hänen kaksikulttuuriseen taustaansa hyvin ja olevan kiinnostuneita siitä. Toinen sanoo, ettei ole kohdannut syrjintää tai ennakkoluuloja, sillä molemmat vanhemmat ovat kotoisin länsimaista.

"Ihmiset suhtautuu hyvin siihen, ja on yleensä tosi kiinnostunut siihen."

"Olen kahden länsimaisen kulttuurin tuotos joten syrjintä ja ennakkoluulot eivät ole olleet ongelma."

Kysymys 6: Oletko keskustellut kaksikulttuurisuudesta ja sen merkityksestä muiden kaksikulttuuristen nuorten kanssa?

Puolet nuorista kertoo keskustelleensa kaksikulttuurisen taustansa merkityksestä muiden saman taustaisten nuorten kanssa. Vastaajat kertovat keskustelevansa asiasta sisarustensa sekä ystäviensä kanssa. Osa heistä kertoo aiheen olevan heille tärkeä, ja että siitä puhutaan, sillä kaksikulttuurisuus koetaan positiivisena asiana. Muiden kaksikulttuuristen kanssa puhumista kuvataan vertaistueksi ja mahdollisuudeksi jakaa samankaltaisia kokemuksia.

"Olen käynyt kiinnostavia keskusteluja tästä. Välillä se on vertaistukea kun löytyy joku joka on samanlaisessa tilanteessa ja ymmärtää selittämättä."

"Olen, kaikki pidämme sitä rikkautena emmekä vaihtaisi sitä muuhun, vaikka onkin välillä hetkiä että olisi vain niin helpompaa olla yksikulttuurinen."

"Omien sisarusten kanssa, jonkin verran myös muiden samantaustaisten nuorten kanssa."

Muutama niistä nuorista, jotka vastasivat, etteivät ole keskustelleet aiheesta muiden kanssa, kokevat, ettei keskustelulle yksinkertaisesti ole tarvetta. Nämä nuoret eivät koe kaksikulttuurisuuden olevan heitä itseään määrittävä asia tai se koetaan normaalina. Toiset taas kertovat, etteivät ole keskustelleet aiheesta mutta tekisivät niin mielellään.

"En juurikaan. Meille tämä on niin normaalia, eikä herätä paljoa keskusteltavaa."

"En ole. Minua ei kiinnosta muiden taustat, haluan kokea jokaisen yksilönä. Olen enemmän kuin pelkkä kulttuurieni luomus."

"En ole ja oikeastaan voisi olla hyvä idea, kunhan saa rohkeutta tarpeeksi ja tietää miten sen voi tehdä aluksi ainakin anonyymisti."

Kysymys 7: Olisiko kaksikulttuurisille nuorille järjestettävä toiminta ja keskusteleminen muiden kahden kulttuurin nuorten kanssa mielestäsi tärkeää ja mielenkiintoista? Miksi, miksi ei?

Selvä enemmistö, yli kaksi kolmasosaa vastaajista, pitää kaksikulttuurisille nuorille järjestettävää toimintaa tärkeänä. Nuorten mielestä yhteinen toiminta lisäisi yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vähentäisi yksinäisyyttä. Se voisi myös auttaa omien juuriensa hyväksymisessä sekä lisätä ylpeyden tunnetta omista taustoistaan. Nuoret pitävät myös erittäin tärkeänä mahdollisuutta saada vertaistukea, jakaa kokemuksia sekä keskustella itseä koskettavista asioista.

> *"Ehdottomasti, se lisää ylpeyttä omista juuristaan ja niiden monipuolisuudesta! On tärkeää saada kokea olevansa aktiivinen osa kumpaakin kulttuuria, ja tavata muita kaksikulttuurisia nuoria."*

> *"Kyllä olisi. Voisi jakaa kokemuksia ja ehkä vihdoin tuntea olonsa kuuluvansa ryhmässä, jossa on "samanlaisia" ihmisiä."*

> *"Kyllä, vertaistuki auttaa varmasti oman kaksikulttuurisuuden hyväksymiseen ja siihen, että siitä tulisi jopa ylpeyden aihe"*

> *"Olisi todella todella tärkeää.itse en ole löytänyt tämmöisen toiminnan pariin silloin kun olisin sitä tarvinnut eniten nuorena teininä. Onneksi oli sisko jolle jutella."*

Yksi nuori toteaa pitävänsä toimintaa hyvänä asiana silloin, kun sitä järjestävät henkilöt ovat itsekin kahden kulttuurin taustoista. Muutama nuorista kertoo, etteivät he osaa kommentoida asiaa, sillä heillä ei välttämättä itsellään ole tarvetta keskustella kaksikulttuurisesta taustastaan. Muutama vastaajista taas on selkeästi sitä mieltä, ettei toiminnalle ole tarvetta. Yhden vastaajan mielestä tämä olisi teennäistä, sillä ihmisten tulisi itse hakeutua haluamaansa seuraan. Toisen nuoren mukaan toiminta voisi myös antaa vääränlaista kuvaa siitä, että kaksikulttuuriset nuoret olisivat jotain erityistä ja tavallisesta poikkeavaa.

> *"No se on vähän jokaisen oma asia että jos haluaa niin voi mennä mut jos on ihan sujut kaksikulttuurisuuden kanssa niin ei ehkö tarvii"*

"Ei ole. Se olisi illuusion että kahden kulttuurin nuoret olisivat jotenkin erityisiä. Parempi olisi kerätä samasta aiheesta kiinnostuneita nuoria yhteen ja unohtaa etninen identiteetti."

Kysymys 8: Millaista toimintaa kahden kulttuurin nuorille olisi hyvä järjestää?

Järjestettävää toimintaa koskien nuoret saivat ehdottaa itselleen mieleisiä toiminnan muotoja valmiiksi annetuista vaihtoehdoista. Vaihtoehdot olivat: "Nettitoimintaa (nettiryhmät ja chatit)", "Kasvokkain tapaavia ryhmiä (yhteistä tekemistä ja keskustelua)", "Leirejä (viikonloppu- tai kesäleirit)", "Maakohtaisia tapaamisia (esim. Suomi-Iran tai Suomi-Espanja -nuorille)," ja "Ei mitään". Vastaajan oli mahdollista valita monta eri vaihtoehtoa.

Kaikista eniten ääniä sai "kasvokkain tapaavat ryhmät". Tämän valitsi yli kaksi kolmasosaa vastaajista. Seuraavaksi eniten ääni sai "viikonloppu- ja kesäleirit". "Maakohtaisia tapaamisia ja nettitoimintaa" ehdottavat puolet vastaajista. Kolme nuorta oli myös valinnut "ei mitään" -kohdan. Avoimeen "muuta" -kohtaan oli kirjoittanut huomioitaan kaksi vastaajaa. Toinen muistutti, että kaikki kaksikulttuuriset nuoret ovat yksilöitä, eivätkä välttämättä tule toimeen samankaltaisista taustoistaan huolimatta. Toisen mielestä kaksikulttuuriset nuoret voisivat itse järjestää omat tapahtumansa eikä toimintaan tulisi käyttää verorahoja. Kaavio vastauksista löytyy liitteenä tämän dokumentin lopusta (Liite 4).

Kysymys 9: Haluaisitko itse olla mukana järjestämässä toimintaa? Haluatko, että sinuun otetaan yhteyttä asian tiimoilta?

Yhteensä 13 nuorta vastasi tähän kysymykseen myöntävästi, eli he olisivat kiinnostuneet olemaan mukana järjestämässä toimintaa. He kertoivat sähköpostiosoitteensa, jotka löytyvät erillisestä Excel-tiedostosta. Nuorten sähköposteja ei voi yhdistää heidän vastauksiinsa.

Kysymys 10: Onko joitain muita aiheita, joita pohdit liittyen taustaasi tai haluatko vielä lisätä jotain?

Viimeiseen kysymykseen, siitä onko vastaajilla vielä lisättävää, saatiin muutamia vastauksia. Kaksi heistä kommentoi toimintaan osallistumista. Toinen haluaisi tietää kuinka paljon Suomessa on nuoria samankaltaisista taustoista kuin hän itse. Hän haluaisi myös osallistua toimintaan mutta ei tiedä, onko se mahdollista, kun ei asu pääkaupunkiseudulla. Toinen taas kertoo ehkä haluavansa olla mukana toiminnassa, mutta ei haluaisi oman taustansa tulevan siinä esille.

Yksi vastauksista on toistoa aikaisemman kysymyksen kommentille: vastaajan mielestä järjestömme saamat valtiontuet tulisi käyttää johonkin hyödyllisempään.

Lopuksi

Tämä kysely antoi Familialle paljon materiaalia, jonka perusteella kahden kulttuurin nuorille järjestettävää toimintaa on hyvä lähteä kehittämään eteenpäin. Kyselyn vastauksista käy selkeästi ilmi, että tarvetta kahden kulttuurin nuorille järjestettävälle vertaistoiminnalle on.

Kyselyn kautta saatu tieto vahvistaa ennestään kuvaa siitä, että kasvaminen kahden kulttuurin välissä on elämää rikastuttavaa mutta samalla omalla tavallaan haastavaa. Vaikka nuori olisikin ylpeä omasta kaksikulttuurisuudestaan ja näkisi siinä useita positiivisia puolia, tuo perheen kaksi kulttuuria mukanaan haasteita ja ristiriitoja. Ne asiat, jotka nähdään kaksikulttuurisuuden parhaina puolina, esimerkiksi kulttuurien rikkaus ja monikielisyys, voivat samaan aikaan myös olla ne asiat, jotka arjessa kaikkein eniten nuorta pohdituttavat.

Kuten monen eri kysymyksen vastauksissa käy ilmi, on kaksikulttuuristen nuorten joukko hyvin laaja ja monimuotoinen. Puolet kyselyyn vastanneista nuorista kokee olevansa selkeästi kaksikulttuurisia, toinen puoli ei ehkä pidä termiä kaikista kuvaavampana tai pitää itseään vain suomalaisena. Toiset ovat kokeneet esimerkiksi enemmän ennakkoluuloja ja kokevat elämän kahden kulttuurin keskellä haastavammaksi kuin toiset. Toiset taas ovat kokeneet kaksikulttuurisuuden vain positiivisena lisänä elämässään.

Nuorten monimuotoisuudesta huolimatta voisi silti todeta, että kiinnostusta kahden kulttuurin nuorten vertaistoiminnalle on. Tästä kertoo selkeästi vastaukset asiaa koskevaan kysymykseen: kaksi

kolmasosaa nuorista sanoo pitävänsä kahden kulttuurin nuorille järjestettävää toimintaa tärkeänä ja mielenkiintoisena. Yhden nuoren sanoja lainaten: *Kyllä, vertaistuki auttaa varmasti oman kaksikulttuurisuuden hyväksymiseen ja siihen, että siitä tulisi jopa ylpeyden aihe".*

Liitteet

Liite 1: Vastaajien syntymävuodet

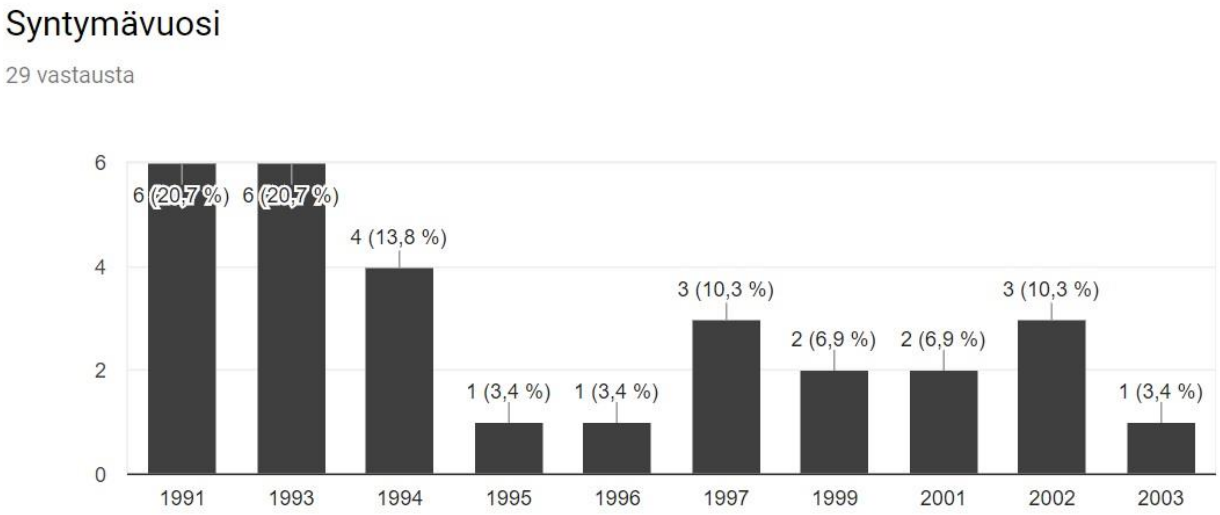

Liite 2: Vastaajien äidinkielet

- Suomi 13
- Englanti 1
- Suomi ja saksa 3
- Suomi ja englanti 3
- Suomi ja islanti 1
- Suomi ja venäjä 2
- Suomi ja turkki 1
- Suomi ja kreikka 2
- Suomi ja espanja 1
- Suomi ja heprea 1
- Suomi ja viro 1

Liite 3: Vastaajien vanhempien syntymämaat

Äidin syntymämaa

- Suomi 22
- Islanti 1
- Venäjä 1
- Neuvostoliitto 1
- Meksiko 1
- Namibia 1
- Viro 1
- Ei vastausta 1

Isän syntymämaa

- Suomi 7
- Kenia 2
- Saksa 3
- Neuvostoliitto
- Namibia
- Skotlanti
- Somalia
- Bulgaria
- Turkki
- Kypros
- Jamaika
- Marokko
- Nigeria
- Englanti
- Etelä-Afrikka
- Israel
- Kreikka
- Irak
- Tsad
- Egypti
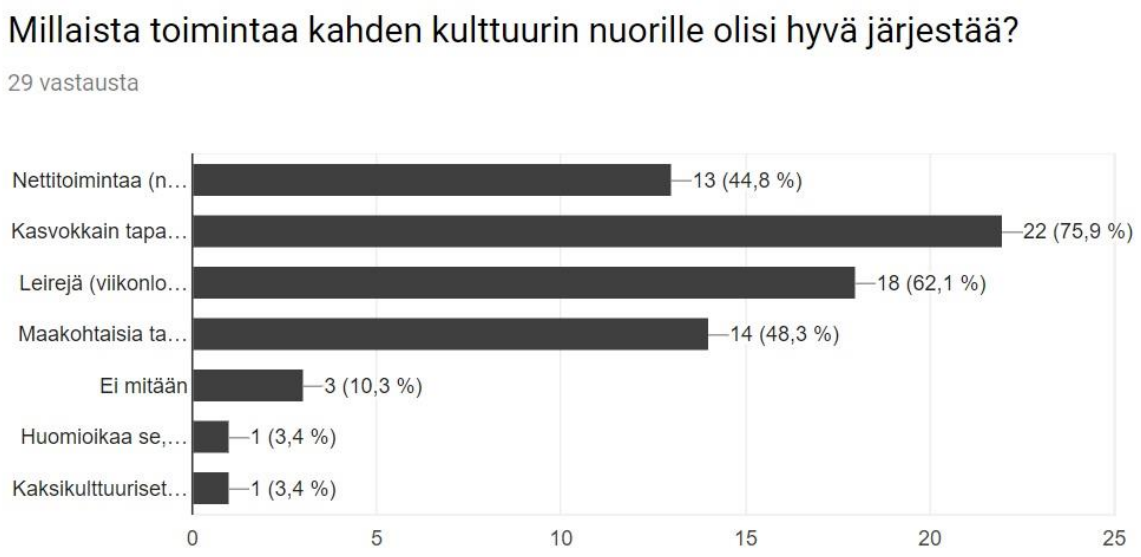
Liite 4: Vastaukset kysymykseen 8